

Paksi áttételek

A BLOCK Csoport és Nagy István kiállítása

Paksi Képtár, 2016. II. 7-ig

HEMRIK LÁSZLÓ

A kiállítótér minden pontján tárgyak, vásznak, építmények; a falakon, az oszlopokon egy körbe vetített film fényei. Totális kiállítás kontra művészetidegen világ. A művészet legalább a kiállítótér fölött uralkodjon, üzeni a BLOCK Csoport* homogén rendszerként működő kiállítása.

A médium maga az üzenet, idézzük gyakran az örökbecsűt, csak úgy magunknak vagy másoknak. S valóban, Marshall McLuhan a kortárs művészet egyik megkerülhetetlen axiómáját állította fel, amely a BLOCK Csoport tevékenységében is releváns szervezőelv, de *A test változásai* című kiállítás esetében talán helyénvalóbb, ha a szubsztanciát az intermédiában, a médiumok közötti térben igyekszünk megragadni, ami itt és most leginkább a hiány, az elveszettség, a széttöredezettség helye és ideje lesz.

A test emlékezete. A címbe foglalt birtokos szerkezet a kiállításnak minimum két vetületét hozza helyzetbe. Az egyik szerint a test a képzőművészeti alkotásokat hordozó és az azzal azonos tárgyi entitás. Így a kiállítás azt vizsgálja,

BLOCK CSOPORT:
Részletek a kiállításból

fotó: Nagy István

fotó: Nagy István

hogyan a test miképpen változik, fejlődik, felejtődik, oldódik fel a kulturális, antropológiai környezetben, s egyáltalán: mi marad meg belőle? Az emlékezet maga a memória, tehát a testről (műtárgyról) alkotott képek és képzetek gyűjtőhelye, ugyanakkor integrálja az „emlékezik”-et, az „emlékeztet” igéből megörökölt tranzitivitást, a cselekvési szándékot is, s ezzel a külső szemlélő pozícióját is feltételezi: mit kezdünk ezekkel az emlékekkel, felejtjük el vagy hasznosítjuk újra őket? Minek jött el az ideje? A konceptuális művészeti önreflexiók együttműködnek a biológiai testre, az egzisztencia eleven fundamentumára vonatkozó referenciáikkal, illetve az ezekhez fűződő emlékeinkkel és az emlékekhez való viszonyainkkal. Mert miként is lehet(ne) szétválasztani a művészen létező alkotói és egzisztenciális lényt? A művészbent (is) örök kárthatként és persze boldogságforrásként kíséri a teste élete végéig. Megtagadhatjuk, lebecsülhetjük, Nagy Kriszta megfestheti *A testem nem én vagyok* című képet, de mindezzel csak a testi valónk súlyát és erejét, erőtlenségében is egyre nagyobb jelentőségét tapasztalhatjuk meg.

Erős felütéssel indít a kiállítás. (Mint jeleztük a kiállítás egyetlen homogén rendszer, ahová bárhol beléphetünk.) A nyugati oldalfalhoz három megfáradt, egymásnak dőlő vasbetű támaszkodik. HÚS. A betűtárgyak nem értelmezhetők másként, mint hogy a történetnek vége, a bolt bezárt, jöhetnek a lomások, ennyi volt. A hús, a test ideje lejárt, betöltötte hivatását. Nem tudom említetlenül hagyni Philip Roth *Szellem el* című regényét, melynek főhőse, Nathan Zuckermann, az öregedő író, fájdalmasan kéjes naturalizmussal írja le a prosztataműtét kellemetlen hozadékait. Mindez arra készíti, hogy szembenézzen emlékeivel. De a test enervált, esetleg csak sejtet, ráadásul az író egyre hézagosabban emlékszik, ki-kimaradnak bizonyos dolgok. Ez a személyesség, ez a kiszolgáltatottság s az igény, hogy újra és újra felépítse magát és művét, még ha csak csökevényes és torzó jellegű maradványok állnak is a rendelkezésére: adekvát a BLOCK szándékaival.

fotó: Nagy István

A következő, a BLOCK-ra jellemző, igen bonyolult technológiával létrehozott, négy vetített képet tartalmazó videoinstallációban már maguk a művészek is megjelennek. A medencékbe öntött vízfelszínről tükröztetett képeken egy-egy szép, markáns, már az öregedés jeleit is magán hordozó férfi látható, akik patetikusán pózolnak egy női kirakatbábuval, miközben körbe-körbe forognak. A videoképek időnként megváltoznak, az „androidot” a csoport nőművész tagja váltja fel. Ironikus, szomorú „hattyútánc” ez, de ezzel a történet nem ér véget: míg az irónia, az önrónia megsemmisül, a néző jön a segítségére, ugyanis a néző szükség-szerű jelenléte működésbe hozza a medencék szélére elhelyezett érzékelőket, s ennek következtében a vízfelszín összeborzolódik és élvezhetetlenné válik a falra vetített kép. E tűnékenységet ellenpontoszza a nőbábu megjelenítése, melynek szenvtelen alakját ott találjuk a vetítéshez igazodó tér félhomályában. A félalakos torzó egy sűrű bogáncsréteggel borított asztal szélén áll, míg az asztal másik sarkán egy piros kötésű album, benne klasszikus portrék reprodukciói. A testhez, a testiséghez való viszonyunk bonyolultságát jelző szürreális álomkép-installáció (megközelíthetlenség, a róla kialakított képzetek eredete a megnevezéséhez, leírásához szükséges cizellált apparátus).

Kiállítási enteriőr

Kiállítási enteriőr

fotó: Nagy István

foró: Nagy István

És a szürreális víziók tovább folytatódnak. Az asztalból boncasztalok lesznek, a mániakussá vált szellem a bábukát és testrészeit a boncasztalhoz rögzített fém pálcákra tűzi fel. Valahogy úgy, ahogy a gébics szúrja tövisekre zsákmányállatait, a bogarakat, a sáskákat, a gyíkokat. A végső szétesettség, szétszedettség állapotát s alighanem a testek különböző helyekhez kötődő – utolsó – emlékképeit látjuk itt a bábu fejeiből a padozatra vetített videókon: a kocsmát, a falut és a várost. A női bábukát egy ketrecbe zárt férfitörzssel ellentételezi. Egyetlen szabadsága a szakadatlan körforgás, s ebben a korlátozott szabadságában egy filmet vetít a képtár falaira. A kép felületről felületre vándorol, ahogy a videoképeken látni a tengerből érkező embereket, köztük a művészeket (ma ezt nem nehéz migránsáradatként nézni). A partraszállás megtörténik, a testek elkezdik a maguk szomorú történeteit írni. Ez az a pont, amikor visszamenőleges hatással a kiállítás konceptuális olvasatát is megosztom az olvasóval.

Az egyes művek, a műveken belüli és a művek közötti áttételek a testproblematika mellett inkább a művészet, az esztétikai megismerés és művészi közlés lehetőségeit analizálják. Az egykori szépművészet tárgyiasága, áthathatatlansága, az öröklétre való felhatalmazása már nem működőképes, hagyománya csak posztmodern értelemben folytatható. Fájdalmasan eltávolodtunk a művészettől, és lommá degradáltuk, erre utal a szűnyoghálóval fedett ketrecben szanaszét szórt művészeti kiadványok tömege (fölköttek forog a maskulin bábu). Mindez igen keserűen hangzik – abban a kontextusban még inkább, hogy az elmúlt években elképesztően népszerűek voltak a (nagy) művészeti múzeumok kiállításai szerte a világban. A tenger felől a személyes poggyászokkal érkező művészek egyszerre értelmezhetők a művészet megmentésére, de annak meghódításának igényével érkezőként is. Ezt az ambivalens szituációt erősítik a finomra hangolt áttételek. Megjegyzem, ebben a bonyolult mediális, képi és intellektuális rendszerben nincs könnyű dolga a nézőnek, kaphatott volna talán valamivel több fogódzót

foró: Nagy István

NAYG ISTVÁN:
Kontraszt III., 2015, bársony akrilfesték, 200x130 cm, 60x44 cm
Kiállítási enteriőr a Maszk mögött című munkával

is, de az is igaz, hogy a rendszeralkotó művészek keze is kötve van, nagyon érzékeny a felépítmény, gondoljunk csak a Heisenberg-féle határozatlansági reláció elméletére és igazságára.

A művészi innováció úgy közelíti meg a művészi hagyományrendszert, hogy közben eltávolodik tőle, miközben a testet öltött művészet mindig is viszonyítási alapként fog működni. És ez fájdalmasan hangzik. Fájdalmasan, de ünnepien. A több önidézetet tartalmazó utolsó videó még is azt mondja: a művészek, a Csoport nem tehet mást, folytatja a munkát.

Nagy István *Kontraszt* címmel rendezhetett kiállítást A test emlékezetével párhuzamosan a képtár emeletén. Jó ötletnek bizonyult, nemcsak azért, mert Nagy a BLOCK Csoport tagja, hanem azért is, mert folytatódott a csarnokban megkezdett tematikák kibontása: a testhez, a tárgyhoz való viszony, a műtárgy meghatározottsága, a művészi cselekvés lehetősége. Szerencsés adottság, hogy a BLOCK homogén, ugyanakkor szer-teágazó, sokszor nehezen kódolható rendszereinél koncentráltabb anyaggal találja szemben magát a néző.

Pedig távolról sem egy hagyományos festészeti kiállítás ez, nyugodtan mellé-illeszthető lenne a multimediális címke, gondoljunk csak a kiállítást felvezető, illetve a BLOCK Csoport kiállításával összekötő, rendkívül feszes és felkavaró videóra. Megjegyzem a kiállítás központi helyzetében lévő festészeti munkák olyan erősek, hogy a befogadásukhoz nem szükséges előzetesen megpuhítani a nézőt: e nélkül is célba érnek.

foró: Nagy István

foró: Nagy István

Elemi intenzitással deklarálják a művészet belső törvényeit a tárgy nélküli objektfestmények, s az intenzitás sokszor a legfinomabb érzékenységeket feltételezi. A kontraszt ott van a szín természetében, a faktúra minőségében, a tér, a sík és a testszerűség viszonylataiban, a fényelnyelő és a fényt tükröző felületek konstellációiban, ahogy az irányok mentén, az esztétikai és a hétköznapi tárgy találkozási pontjaiban, de még bizonyos kulturális toposzok szimbolikus megidézésében is. Ám a kiállítás arra is lehetőséget teremt, hogy a néző belefeledkezzen Nagy anyagkezelésének, kreativitásának, humorának sokszínűségébe, módszereinek egymást kiegészítő voltába. Elemi élmények ezek, miközben Nagy igyekszik kiléptetni a nézőt ebből a belefeledkezésből: ha az együttműködik vele, máris intellektuális élmények ígéretével kecsegtető kalandokban találja magát.

* A BLOCK Csoportot ezen a kiállításon a következő alkotók képviselték: Dóró Sándor, Nagy Árpád/Pika, Nagy István, Sebastyén Zoltán és Taskovics Éva

NAGY ISTVÁN: *Időjáték (vissza az időben)* (2011), 2015, vegyes technika farostlemez ólomlemez borítva, 51x40x30 cm, 51x40 cm tükör, acélsavarak

NAGY ISTVÁN: *Veronika kendője*, 2015, selyemvásznon, akrilfesték, 200x130 cm